

Цетиње, 5. априла

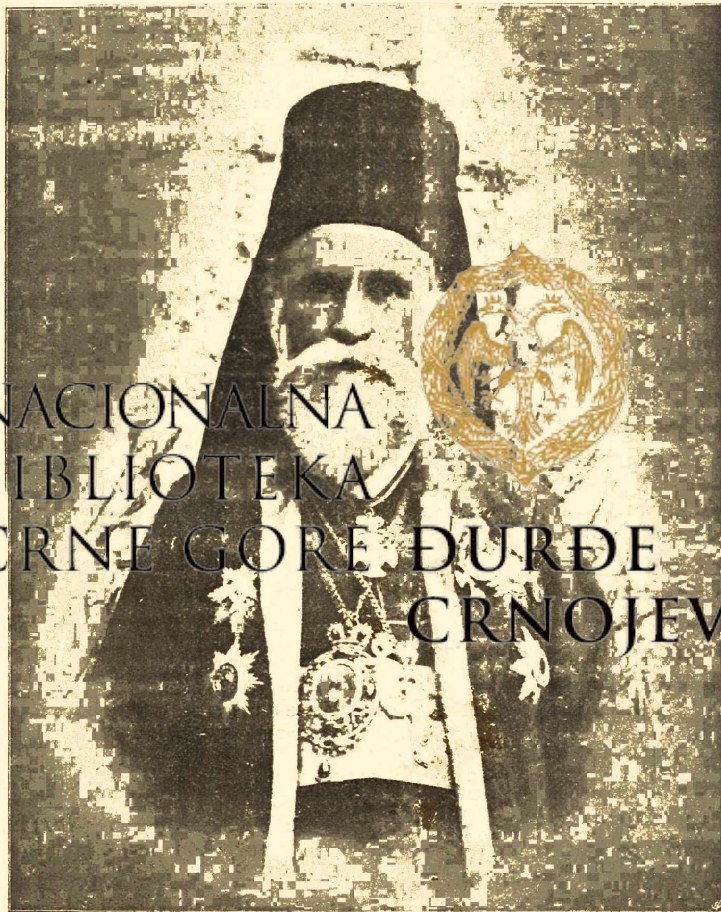
Двадесет и пет година управља нашом светом православном црквом у Црној Гори Његово Високопреосвештенство Митрополит Господин Митрофан Бан. Управља мудро и достојно у духу и правцу одличног архипастира и родољуба и вјерног службеника Црне Горе. С поносом може да се осврне на целокупни свој свештенички и архипастирски рад, који је прожет најљепшим побудама за опште добро и задахнут идејом савјеснога вршења свете дужности. Још као чувар светиња Морачкога Манастира схватио је како треба свој узвишени позив и све своје биће посветио је Богу и народу, залажући и сам живот за вјеру и отаџбину. Као војник Христов, постао је и војник своје отаџбине, удруживши крст са мачем ради побједи правде и истине и ослобођења подјармљене браће. Покренут часном и узвишеном одлуком, он је на мртвој стражи своје отаџбине, а покрај задужбине наше старих христољубивих владалаца, истрајао на своме мјесту, ријешен да ту и главу своју положи. Успио је у једној прилици да сачува Морачки Манастир од огња и мача некрштеносног непријатеља, са тврдим увјерењем, да је тијем извршио своју дужност. Нашавши се у снм бурним временима и тешким искушењима, која је тада преживљавама наша отаџбина, поведена од свога владаноца у борбу за слободу подјармљене браће, смиренни монах и молитвеник Морачког Манастира распалио је у своме срцу плам родољубља и запалио огањ јунаштва. Добио је улогу, коју није бирао, али улогу часну и тешку, коју је славно одиграо, показавши и својим примјером, да су слуге наше цркве увијек биле и најбоље народне слуге. У себи је на тај начин спојио врлине слуге Божијега олтара са врлинама народног свештеника и учитеља и борца за крст часни и слободу златну. И у доцнијим временима, кад је на њега пао Господарев избор да управља црквом, никад није престао вршити свој позив истим жаром и ревношћу као у годинама своје младости. Држао се начела: да ко хоће да живи људски, тај мора да ради истински, и да је живот рат, који се мора јуначки водити — те је као архипастир за свих минулих двадесет пет година радио истински, и јуначки водио рат свога живота, не презајући на путу дужности и вјерне службе пријестолу и отаџбини ни од каквога искушења, ни од какве тегобе. Разумио је осјећања душе народа, у којем је архипастир, па је, знајући, да овај народ цијени племените побуде потпомогнуте својом радом, вагда подешавао свој рад тако, како ће се брзо и одлучно доћи до циља у раду за оп-

ште добро. Сам по себи одлучан, прибирао је и одлучност свога свештениства у резервоар моралне снаге, подигнувши војнике Христове, који су му потчињени, на висок степен одличних народних просвјетитеља и поборника наше државне мисли. Радећи за њихово добро и за напредак повјерене му цркве, за све врјеме вршења архипастирске дужности руководио се начелом: да поглавар наше цркве ваља да буде и највјернији орган наше државе и

одани помагач њенога владаноца. Тијем је стекао неподјелено уважање, које му се даје не само као заслуженом првосвештенику, већ и као признатом патриоти на столици црквенога поглавара, који умије да погађа велику народну мисао, оличену у нашем владаноцу.

Нека би Свемогући дао да још дуго и срећно управља нашом црквом на добро отаџбине! Ис пола ети деспота!

Њ. В. Митрополит Митрофан

Митрополит Митрофан као ратник и лични јунак

Ове године, када српски народ прославља прву педесетгодишњицу владавин српског владара, нашег узвишеног Господара, имамо да забијешимо и двадесетпетгодишњицу архипастирске службе нашега Митрополита Високопреосвештеног Господина Митрофана Бана.

Није лако укратко изрећати заслуге овога достојног поглавара наше цркве, које је стекао својим радом од 1869. године, када је, као јеромонах, дошао у Црну Гору на крст читава цетињска деценија.

Остављајмо позванија да опишу његов рад као слуге Божијег олтарра и као великодостојника наше државе. Узео сам слободу, да као унок једног ратног друга слањенику овога, ма и у блиједој боји, прикажем његов рад као ратника и јунака.

Јеромонах Митрофан Бан у бујној младости и снази дошао је у Црну Гору 1869. год., и одмах је постављен за настојатеља старог морачког манастира, гдје се је доцније (1870) примио и учитељске дужности и постао учитељ

прве редовне школе у морачкој нахији.

И као калуђер и као учитељ убрзо је стекао општу љубав и поштовање у народу.

У овом манастиру затекла га је и 1876. године.

Запојен младићским жаром патриотизма није могао одољети свом срцу да остане у манастиру кад је отпочео рат, већ је и он ступио у бојне редове.

Један батаљон Морачана под командом ком. Драгише Меденице још одмах у почетку рата био је одређен да чува границу од стране Колашина, у који је и Митрофан као прости војник, обучен у народно одијело, одмах ступио, жељно дочекан од главара и војника као омиљена личност.

Послије извјесног времена главна команда позвала је ком. Меденицу да с пола батаљона војске пође у Куче, а остала половина би повјерена Митрофану. — Он је повјерену му дужност успјешно вршио све до у дубоку јесен 1876. год. када се закључи шестомјесечно примирје са Турцима.

У априлу 1877. год. би рат настављен и Митрофан добио команду једног цијелог батаљона и бје-

ше одређен опет на границу Колашина.

Мехмед Али-паша са 15.000 редовне војске и неколико хиљада Арнауца од стране Берана бијаше пријешао преко Васојевића у Колашин, који прелазак грдно плати од црногорске војске, која га потуче на Буковој Пољани.

Батаљон Митрофанов није смио оставити границу да притече у помоћ Васојевићима. Војска Мехмед Али-паше последије пораза на Буковој Пољани отпочинула је 3—4 дана у Колашину. Војвода Миљан Вуковић с Васојевићима дошао је у Матешево; Војвода Перо Пејовић са два батаљона заузео је Враћило, а батаљон морачки и ровачки са Митрофаном био је на Црквини и заузео центар између прве двије војске.

11. јуна 1877. год. јави предстража Митрофану да је непријатељска војска у правцу Мораче кренула право на њега. Митрофан је одмах распоредио своју војску за дочек непријатеља, а очекивао је помоћ и од Вуковића и Пејовића. Тога дана војска непријатељска заузео неке висове према Морачи, а војска Вој. Миљана истог дана прва заузео позиције на Торима под планином Островицом. Пејовић заузео висове више села Рашке. (У Пејовићевој војсци били су командири: Раде Кнежевић, Митар Ђоровић, Калуђер Михаило Дожић и Лука Мијатовић.) Батаљон Морачана и Ровчана заузео је центар на Црквини тако, да је војска Васојевићска под командом В. Миљана заузимала десно крило, а Шараначка и Усташка под командом В. Пејовића лијево крило.

Дана 12. јуна рано из јутра Митрофан је отишао код Вој. Миљана, гдје га нађе окружен командирима: Тодором Вуковићем, Пантом Цемовићем, Миром Дедовићем, Заријом Протићем и Тривуном Лабаном. Нашавши их тако на окупу, Митрофан се обратио В. Миљану са овим ријечима: „Војводо, до данас сам управљао са повјереним ми батаљоном како сам знао и могао, а данас се ставља на твоје расположење и твоју команду и чекам твоје наредбе шта имам да радим и које позиције имам да заузмем“.

Војвода му је одредио мјесто, гдје има војску распоредити и нареди му да ништа не смије предузимати без његове наредбе. Митрофан, примивши наредбу, љубазно испраћен од јуначких командира, одмах се поврати својој војсци и исту према наредби распореди на вису према селу Равницама.

Непријатељ већ маршираше напријед и уђе у једно село према Равницама, предала га огњу. Наше војске заузео су биле такве позиције, да се ово село морало пустити и рачунало се, да се турска војска тога дана неће упуштати у низине морачке, већ да ће окренути оним позицијама, гдје је чекало наша војска, јер је сам положај то диктовао непријатељу; али он тако не поступи, већ једно своје а друго одути пут наших позиција, а друго од Вруцаца упути Манастиру Морачи — срцу племена морачког.

В. Миљан није предвиђао овакав план непријатељски, а Митрофан видећи ово, није имао времена да

сачека наредбу од В. Миљана, јер је увидио да ће непријатељ заузети Манастир, већ са својим баталионом похита Манастиру и највећом брзином од пуне два сахата једва за 10 минута уграби Манастир прије непријатеља. — Ту Митрофан изговори војницима ово: „Јунаци, ја сам вас гдје се могло чувао, јер сам се вазда надао да ћемо дочекаати час, када ће нашој домовини употребити ваши животи. Тај час ево сад је наступио Света Лавра Немањика, која овдје сјаји од прије 600 година, данас је изложена опасности, а с њом заједно и ваше јуначко илеме! Тренутак је, дакле, такав, да данас не треба да жалимо наше животе, већ да сви код ове Св. Лавре јуначки погинемо и вјечно живимо!“ Војници, одушевљени овим јуначким подвигом свога војсковође, — и ако знатно малобројни — витешки уђоше у борбу са надмоћнијим нападачем.

Митрополит је на коњу обилазио своју војску и куражио је. У највишем окрицају Митрофан спази 2-3 дјечака код манастирских звона и даде им знак да звоне. — Кад звона забрујаше, војска доби неку надчовјечну моралну снагу, те још живље продираше, а на један и по час по подне пристиже В. Миљан с Васојевићима и удари на десно, а један час иза тога В. Сејовић на лијево крило непријатељско. Непријатељска војска, и ако се очајнички борила, видјећи се у шкрипцу са три стране, поче да одступа, а наша војска је отпоче гонити и тући, и тако ју је гонила док сам мрак није борбу прекинуо. Сутрадан се остатак турске војске повратио у Колашину и не мислећи више улазити у нашу границу, а у манастиру Морачи одслужено је благодарење за срећну побједу.

Године 1878. закључен је мир и Берлински Конгрес досудио је Црној Гори Колашину са његовом околином. — Архимандриту Митрофану пала је у дно част, да он поведе преговоре о предаји Колашина са командантом града Нури-Бегом. Митрофану је и овдје у неколико срећа прискочила у помоћ, што се раније познавао са Нури-Бегом, те преговоре брже свршио и већ 23. септембра исте године са три баталиона морачко-ровачка улази у Колашину и на граду се залепрша црногорска застава.

За јуначка његова дјела, прегаоштво и пожртвовање у овом рату Књаз Господар је одликовао Архимандрита Митрофана највећим орденом за јунаштво златном медаљом „Обилића“ и том му је приликом рекао: „Одликујем те овим знаком јунаштва, какав знак до данас нема ни један српски владика, ни архимандрит.“

Покрај ових ријечи Цара-Јунака ми не можемо више ни једне да додамо, већ само да се помолимо Богу да Јунаку-Архимандриту подржи здравље, да још једном под барјаком нашег Узвишеног Господара развије борбу за крст часни и слободу златну.

Цетиње, 6. априла 1910.

М. М. Дедовић.

Црногорском Митрополиту

МИТРОФАНУ БАНУ

приликом његова 25-петогодишњег славља

Са амвона гдје се служи Богу.

И у рату, гдје се права ништу

Проповједа дух витештва, слогу,

И сјајело се бори на попришту...

На жртвеник вјере и морала

Подигао си кристално знамење:

Све што ти је Промисао даде

Давао си за част и поштење...

Ко представља распетога Бога

Носиш зубљу јединства и мира:

Човјечанство од демона злога —

Штага мудрост таквијех пастира.

Црној Гори свадба служи рад.

Ко Србину муж од духа и знања,

Зато данас теби лично стаде

Шале лавор славе и признања.

Свети барјак Христове науке

Дужи гордо до завидног виса:

Кроз огарица, престоје и мук

Лети сјајело попут славног риса.

Цетиње, 6. априла 1910. г.

Мићун М. Павићевић.

Архиепископ Цетињски и Митрополит Црне Горе Господин Митрофан Бан

Године 1869. Јеромонах Митрофан Бан дошао је из Бокешког Приморја у Црну Гору. Ондашњи Митрополит Црногорски блаженопокојни Иларион поставио је Јеромонаха Митрофана за настојатеља манастира Мораче. На управи Морачког Манастира остао је од године 1869. до 1879. — вршећи у исто вријеме и учитељску дужност. Његов десетогодишњи рад у Морачком Манастиру стекао му је добар глас, гдје је поред одређене дужности вршио повјерене му и друге државне послове и играо видну улогу у одбрани морачке лавре и при заузећу града Колашина.

Његова истинска и патриотска служба, његов проицателни ум, његова живост и енеричност стекле су му љубав и уважење, као и особиту пажњу од стране Књаза Господара. За игумана произвео га је Митрополит Иларион 8. септембра 1879., а на достојанство Архимандрита у манастиру Цетињском 7. септембра 1878. године.

9. октобра 1879. Архимандрит Митрофан преминуо је из манастира Морачког у манастиру Цетињском.

Архимандрит Митрофан помогао је Митрополиту Илариону у свим црквеним пословима и живи настојавао и заузимао се за уређење стања отачаственог свештенства. У исто вријеме био је вјероучитељ Књазе Престолонаследника и катихета гимназије.

Године 1882. дана 16. јануара, после смрти Митрополита Илариона, постављен је за администратора епархије митрополијске, коју је дужност вршио до 26. октобра 1882., а истог дана постављен је за администратора епархије Захумско-Рашке са столицом у манастиру Острогу.

Администраторску дужност речене епархије вршио је до 12. авг. 1884.; а Књаз Господар наименовао га је за епископа 27. маја 1884. године, од када је као наименовани епископ вршио дужност администратора у објема епархијама, до посвећења.

Год. 1884., мјесеца септембра принесене су мошти Св. Арсенија из манастира Ждребаоника у манастир Косијерево. У томе светом чину учествовао је новонаменовани епископ.

За епископа посвећен је у Лаври исакијевског сабора у Петрограду од блаженопокојног митрополита Исидора, уз асистенцију свих чланова Св. Синода, дана 6. априла 1885. године. Посвећењу присуствовао је цар Александар III., император руски, са члановима царског дома.

15. априла цар је примио епископа и одликовао га орденом Св. Ане I. степена. По повратку са посвећења епископ Митрофан предузео је управу у објема епархијама.

Књаз Господар на дан двадесетогодишњице свога брака и своје срећне владавине 27. окт. 1885. год. епископа Митрофана наименовао је

за Митрополита Црногорског, Брдског и Приморског, и одликовао га I. степеном Даниловог ордена.

Књаз Господар одредио је Митрополита Митрофана за представника црногорске цркве на великој јубиларној свечаности деветстогодишњице крштења Руса, која је била у граду Кијеву 1888. Том приликом посјетио је наш Митрополит Москву, стару руску пријестоницу.

Године 1895. заузимањем Митрополита Митрофана ондашњи митрополит Србије Михаило написао је службу Св. Петру Цетињском чудотворцу, која је печатана у Москви исте године.

Године 1893. издао је наредбу отачаственом свештенству да народно одиело замијени мантијама.

Заузимајући се и старајући за добро цркве и њених служитеља, као и за морални и материјални углед и побољшање, благодарећи наклоности Њ. Кр. В. Књазе Господара, 1901. год. ступио је на снагу „закон о фонду за издржавање изнемоглих свештеника и ђакон прав. цркве у Црној Гори и њихових удовица и дјеце“.

Овим законом ослобођено је свештенство од наплате бирова — које није одговарало угледу Св. Цркве и њених служитеља.

Год. 1904. установљен је — Св. Синод — цетињска консисторија, а 1910. установљена је никшићска консисторија и Захумско-Рашка епархија дата на управу епископу г. Кирилу Митровићу.

1. јануара 1910. год. ступио је на снагу закон о парохиском свештенству, којим су проширена права и дужности православног и римокатоличког парохиског свештенства у Црној Гори.

У овом манастиру свештеници су најбољи и најчистији, а материјално њихово стање знатно је побољшано законом заштитом.

Митрополит Митрофан ради и на књижевности. Његова су дјела: Беседа о Св. Синоду и о овом завјету, Помоћно упутство при исповједи, и Крајњи призив утјеху Руског народа у в. свештеника обала реда.

За вријеме његове управе поправљене су и обновљене многе цркве и манастири. Подигао је 75 храмова, великољепни храм Св. Василија Острошког Чудотворца у Никшићу, задужбина Њ. Кр. В. Књазе Господара; Манастир Враћина, стара резиденција зетских Митрополита, и манастир Добриловица.

Краљ Петар у Св. Гори

Из Цариграда Краљ Петар продужио је пут за Св. Гору.

У недељу у 7 часова ујутру, краљ је присуствовао у Св. Гору код обале манастира Хилендара, на коју се код старог манастира искрцао у 9 часова. Дочек је био најсвечанији у коме су учествовали: изасланици официра, управна манастира Хилендара и кајамак. Долазак краљев поздрављен је 21 топовски метак са ратних бродова.

На хилендарској обали дочекало је краља 100 калуђера из свих светогорских манастира пред славолуком на коме је био написан: „Обновиоца Душанових стаза нека свепогући увјечна слава његовом.“ Краљ Петар захвално је на ерданом дочеку и представио је присутнима своју свиту, а затим је пошао прешће одобале ка манастиру Хилендару. Пред краљем је шила латина са 12 архимандрита пјевајући црквене пјесме. Близу Душанове маслине краљ је застао и ту посадио 2 кипариса и 2 маслине. Код старог манастира, Милутинове куле, Душановог крста и иконе св. Богородице одржано је кратко молепствије.

Пред улазом у манастир Хилендар, краљ је одушевљено дочекан. Цео манастир искићен је био српским тробојним заставама. На манастирској јанредно украшеној капљи стојао је написан: „Благослов Симеуна Немање и Св. Саве неко почива над тобом и домом твојим.“ Пред улазом дочекало је краља преко 100 калуђера.

Краљ Петар је у цркви, коју се саградио краљ Милутин 1239. године, одстојао

службу божију, на којој су чинодјејствовали монаси из свих српских крајева. Ксенофон Пироћанац одслужио је молепствије за краља, који је после ијеливо икону св. Саве и поконио се гробу св. Симеуна Немање. Затим је изговорено многољетствије и отијевано многаја љета.

У дворшћу цркве сликао се краљ са свитом. Краљу су представљени 80 калуђера изасланика свих светогорских калуђера, који су задржани на ручак. Руски, грчки и бугарски делегати позвали су краља да посјети и њихове манастире, али је то због кратког времена било немогуће. Краљ је најубавије све примио, а нарочито чланове сабора старана протонопа светогорских, који су од стране 20 светогорских манастира поклонили краљу икону Богородице. Манастир Зоограф поконио је краљу старо еванђеље у знак братске љубави. Краљ је еванђеље ијеливо и за хвално се на поклону. Са руским калуђерима се краљ дуго разговарао. Калуђери Срби дали су краљу разне поклоне. Краљ им је говорио о слози, братској љубави и о потреби опште житија. Питао их је за економске прилике и број хаџија.

Краљ је примио изасланство од 200 особа и од њих је бурно поздрављен. Затим је настало послужење и одмор. У подне је био свечан ручак за 60 особа. По подне је краљ разгледао старине, цркве, библиотеку, ћелије и околину.

Сутра дан, у понедељак, Краљ је примио посјете, којом је приликом раздјелио своје дарове, како у новцу, тако и у драгоценостима.

По подне је присуствовао молепствију, а у 4 сата је наставио пут за Солун, испраћен на онако исто свечан начин као што је и дочекан.

Краљ је у Солун стигао у уторак ујутру, а по подне продужио пут, преко Скопља за Биоград, гдје је присуствовао у сриједу.

Повратак босанских исељеника

Говори се, пише и савјетује да Муслимани из Босне и Херцеговине не треба да напуштају своја огњишта, јер ће отићи са зла на горе, али то слабо помаже. Они се селе!

Додијало им је зло на дому и држе, да ће им бити свуда лакше, али се љуто варају.

Ових дана су се повратиле назад из Турске у Босну три породице муслиманских „Мухаџира“, које су прије кратког времена напустиле Босну и Херцеговину.

Те три породице су из котара Прњавор, окружја бањалучкога и са свијем су материјално уништене лутајући по Македонији и трошећи оно новца што су га добили за кућицу коју су над главом продали.

Хоће ли већ једном доћи крај овој народној погони — сеоби?!

Из писама, која стижу од исељених Босанаца у Турску, разабире се опасно стање — насталом побуном Арбанаса. Уистима се писмама кају и љуто жале, што лакоумно напустише завичај, и безразложно га одоше тражити у замјени са немирном Арбанијом.

Побуна у Арбанији

По посљедњим вијестима, као да ће се и ова најновија побуна Арбанаса свршити као и увијек до сад. Ушљед нових пореза и појединих реформа Арбанаси су устали и како им нијесу хтјеле власти да изађу у сусрет, то су хтјели силом да извојују оно за чим су тежили, а што нијесу никако могли да постигну милом. Побунили су се и дали су отпора војсци, која је била послана противу њих. Када се војска противу њих нагомилала, приступили су преговорима. Пристали су, да се разиђу, али под извјесним условима. Преговори се још воде и сви су изгледили, да ће се све у миру окончати. Тако бар јављају из Цариграда.

И најновији телиграм из Цариграда у томе је духу:

Владини кругови увјерни су да је покрет у Приштини потекао противу општинских приреза. Због тога је влада, на основу извјештаја

приштинског мутесарифа, издала свој комунике: „Улема и одлични грађани из Приштине предložили су, да би се избјегло прољевање крви, да влада поново покуша да уведи ред савјетујући побуњенике да се разиђу и да се не одупиру властима. Власти су тај приједлог одбиле, али су оставили улемама и одличним грађанима, да сами посредују. Они су то и учинили и напустили су код побуњеника готовост да се покоре, али под условом, да се противу коловођа не предизимају никакве војне операције, док се дефинитивно преговори не доврше. Власти су пристале на ове захтјеве с тим, да коловође овог покрета казне“.

И док се тако са службене стра- прориче крај цијелој овој побуни, дотле приватни извјештаји сасвим другаче говоре.

Пошљедње вијести одишта потврђују, да се преговори воде и да су сукоби престали, али да је све то због тога што Турци хоће да да добију времена да што више нагомилују војске.

И док траје то затишје, није на одмет да се зна како се цио овај покрет појавио. О томе постоји овај извјештај:

Први узрок побуни био је убиство турскога мајора Ружди-беја, кога је убио Арнаутин Катил Абас. Исти је ранио и пећског мутесарифа. Одмах послје тога догађаја послана је војска пут Пећи. Кад су Арбанаси дознали, да иде противу њих војска, почели су се бунити, док је Катил већ умакао.

Чим су одаслана четири батаљона стигла до Пећи, затражиле су војне власти од Арбанаса убицу Катила, који је већ био умакао. Мјесто тога Арбанаси су алармирали своје суплеменике на оружје и ту се отвори битка, која се свршила по Арбанасе рђаво. Мислило се, да ће се на томе свршити. Али чим се војска повукла од вароши и чим су остала племена арбанашка чула за побуну, дигла су се сва пут Пећи.

Одмах сјутра дан ударили су Арбанаси на једно одјељење турских низама код Лаба. Ту се отвори жестока битка, али су се Арбанаси са великим губитком повукли пут Сазлије. Турски низами су их гонили тако дуго, док их све нијесу растјерали куд којег! Послије неког времена опет су се Арбанаси били концентрисали код Ситнице, али их је турска војска растјерала и одатле.

Чим је из Пећи јављено за побуну, одмах је скопљански гарнизон послао појачање косовским четима, а исто тако су послане чете и из Призрена пут Ђаковице....

Најновије вијести о овој побуни потврђују, да ипак није онако како из Цариграда хоће ствар да представе. Оне гласе:

Ми да јављају да су се главари неких побуњених племена предали, побуна се за то шири у другим крајевима, стога је у цијелом приштинском санџку проглашено ратно стање. Није искључено да ће се за поденути још крвавија борба око Пећи и Ђаковице.

Турска војска не може да тако брзо заузме zgodне позиције у побуњеним крајевима, стога још избјегава да уђе у јачу борбу с Арбанасима, који се користе тим оклевањем и настоје, као што је јављено, да заузму качанички кланац.

Грађанске власти постале су сасвим немоћне. Око Пећи и Призрена влада опасно затишје. Арбанашки главари из тих крајева прете да ће се дићи на оружје, ако им се не испуне захтјеви.

Порту највише узбуђује, што се у пошљедње вријеме јављају знаци нереди у сјеверном дијелу Новопа-

зарског Санџака, према босанској међи.

Скопљанском валији јављају, да непозната лица иду по селима и буне Арнауте.

Добро обавијештени турски кругови увјерени су да Арбанасе помажу са стране. Побуњени Арбанаси, као што је јављено, имају модерно оружје, које им је морао неко послати. Пада у очи, да је истим оружјем наоружана аустриска и њемачка војска.

Побуњени се крећу тако, да се одмах види, да су добили упуте од стручних војних лица. Сем тога имају толико муниције, да је нијесу могли добити ни у једној вароши.

Српство

Турски официри у Србији. Турски листови јављају, да ће једна већа група турских официра учинити посјету официрима у Србији у току овог мјесеца.

Кумановци у Биограду. Срби из Куманова и других мјеста спремају се да посјете Биоград, те ће са њима доћи и Турци и Бугари.

Српска Банка у Сарајеву. Прошле недеље био је састанак у Сарајеву изасланика свију српских повчаних завода у Босни и Херцеговини, на коме се расправљало о оснивању централне банке са капиталом од 6 милиона круна и да послови завода обухваћају све привредне гране Срба у тим српским покрајинама, а нарочито да има у виду интересе земљорадника.

Српска умјетничка изложба у Сомбору. Сомборска српска женска добротворна задруга приређује српску умјетничку изложбу, која ће трајати од 25. априла до 10. маја. За ту српску умјетничку изложбу чине се велике припреме. Заштитник изложбе је гениралхр Ђога-новић, а почасни претједници приређивачког одбора су: епископ банки Митрофан Шевић, Тоша Караџић, Др Д. Костић, Д. Дуњићки, М. Зика и Јован Лаловић, курални су: „Лета“ удружење српских умјетница у Сарајеву, који је сву бригу до сада водило, а који је се; оно је позвало све умјетнике и са Сомбором саопштену да се на изложбу већ дођу у Сомбор. За вријеме изложбе изложбу приређује Сомборски женски банкет при сарајевској изложби, једну велику забаву и један општински теј.

Српски новчани завод у Темишвару. Како што из Темишвара извјештавају, споразумјели су се најугледнији Срби из Баната, да у Темишвару оснују већи српски повчани завод. У Банату је велико поље за успешан рад. Осим тога учествују, како чујемо, сами покретачи са великим бројем акција, а где се тако почиње, ту је најсигурније јамство и за остале учеснике. Прије петнаест година било је у српским повчаним заводима 14 милиона прибраног управног капитала, која сума је од сад већ преко 150 милиона, прешла, па је крајње вријеме да се и у Темишвару — т. ј. у срцу Баната — почне, јер тамо су услови повољнији него готово нде другде.

Словенство

Нови бугарски митрополит. У Скопљу је био ових дана избор бугарског митрополита и изабран је архимандрит Борис, који је до сада био прт цариградској егзархији.

Бугари за Књаза Николајевића. Бугарски министар војни издао је наредбу војсци, у којој вноси саслуге пок великог руског књаза Николе Николајевића за Бугарску и њену војску и позива официре, подофицире и редове да узму учешћа у отвореном упису у Русији за подизање споменика пок. великом Књазу Николајевићу.

Подгорица за јубилеј

— Велики збор у Подгорици —

Пишу нам из Подгорице:

У недељу 4. априла одржан је у Подгорици велики збор грађана, сазван за вијећање о прослави Господарева јубилеума. Сазивачки одбор од 18 лица био је неколико дана прије тога, као што смо јавили, разаслао проглас на грађанство подгоричко, које се одлично одазвало: сви виђенији људи и домаћини дошли су на скуп. Нарочито нам је мило констативати, да су Муслимани били заступљени у врло лијепом броју.

Збор се одржао у пространој сали овдашње гимназије, а отворио га је председник општине г. Станко Марковић. Иста-

као је бираним ријечима значај прославе великог слављеника — Књаза Ослободила Зете и Подгорице — као и задатак данашњег збора грађана највише наше вароши. Позвао је затијем збор, да прије свега избере себи председника, који ће збором руководити. На приједлог г. др М. Радуловића и других би акламацијом изабран проф. Мих. Буквић. Г. Буквић се захвалио на указаном повјерењу, истакао значај ове јубиларне године и замолио присутне, да пређу одмах на бирање одбора за јубиларну прославу. О том су предмету говорили г. г. др М. Радуловић, Марко Драговић, Ст. Марковић, Мило Вујовић, Михајло Врбица, Ђуро Шпадиер, Ђељко Гилић и др. Питање је у главноме било у томе колико ће се лица изабрати у одбор за прославу.

Превладало је мишљење да све виђеније куће подгоричке буду у јубиларном одбору заступане својим најистакнутијим чланом. На приједлог 18-гориче сазивача би изабрано 106 највиђених грађана у одбор. Они ће се још у току ових дана подијелити у пододборе и конституисати према начину, којим се у нашој пријестоници поступаило. Пошто је председник збора прочитао допис овдашње обласне управе, у којем се говори о навећој жељи Господаревој, да се дарови и прилози за прославу ни у ком виду не скупљају, бише изабрани г. г. др. М. Радуловић и Сава Драговић за овјерење записника овог збора.

Најпослије је председник збора г. Михаило Буквић захвалио присутнима на многобројном одзиву и савјесном патриотском раду при овом послу, те је уз одушевљене усклике „Живио Господар“ распустио збор.

О томе, како ће се одбор конституисати, јавићу вам накнадно.

Дневник

Књагињина честитка. Њено Кр. Височанство Књагиња Милена благоизвољела је са Ријеке послати Његовом Високопреосвештенству Господару Митрофану Миленићу поводом његовог рођендана телеграфску честитку ове садржине:

Са великим радом пратила уз Мога Господара ток Вашег трудна живота, који сте украсили врлинама смиренног монаха и мученика, храброга борца за слободу и правду и неутомног слуге Божијег олтара.

Данас, кад се навршује двадест и пет година Ваше архипастирске службе, особитом радошћу хитамо, да као вјерна кћи наше свете православне цркве дадем видна израза поштовању Ваших заслуга.

Молим Ваше Високопреосвештенство да примите Моје искрене честитке са топлим жељама за Ваше здравље и дуг живот на корист повјерене Вам цркве и понос миле нам отаџбине.

И у овој прилици препоручујем Народ, Господара, Моју дједу и Себе молитвама Вашег Високопреосвештенства.

МИЛЕНА

Митрополит Књагињи. На прекрасну телеграфску честитку Њеног Краљ. Височанства Књагиње Милене, Митрополит Господин Митрофан одмах је телеграфски Књагињи Мајци овако захвалио:

Владарко, Мајко народа црногорскога, узвишена Књагињо наша, Ти си јутрос задужила душевно Ти преданог архијереја, исповједника Твога, истицањем Мојих скромних заслуга на олтару Цркве и Домовине. На ту ме је страну упућивао примјер и дух Твога великога супруга, мога Господара, те успјеси моје смирености нека се улишу у заслугу Његовој дубокој побожности, која од вазда надахњује Њега, Тебе и Ваш узвишени Дом.

Живи дуго, народна Мајко, на Пријестолу, који су Ти високо уздигли Твој славни Дом и љубав Црногораца.

Вашем Кр. Височанству
повољно
смирени молитвеник

Митрополит МИТРОФАН

Са Митрополитове прославе.

Данас прије подне на свечан начин прослављена је двадесет-петгодишњица Митрополитовога архијерејског рада.

У 10 часова прије подне било је у катедралној манастирској цркви свечано благодарење, које је, уз асистенцију свештенства, одслужено епископ захумско-рашки Преосвештени Господин Кирил. На благодарењу су били присутни: Књаз Господар, Књаз Нашљединк, Књагиња Милица и Књаз Петар; затијем Књажевска Влада, великодостојници војног и грађанског реда, чиновништво, ученици свију цетинских просвјетних завода и многобројни народ.

Пред манастиром је била упарављена почасна чета питомца Војне Подф. Школе.

Послије благодарења Књаз Господар, Књаз Нашљединк и Књагиња Милица, праћени од јубилара, пошли су у његов стан да му честитају. Одмах за њима дошао је Књаз Петар. У исто вријеме на честитање су стигли отправник послова руског посланства г. Дјаченко, руски војни агент пуковник г. Потапов и конзул руски у Скадру г. Стројев, а доцније српски министар г. Петковић и секретар бугарског посланства г. Атанасов.

Салон и сва одјељења јубиларова била су препуна одличних гостију, који су морали чекати чак и по коридорима да дођу на ред.

Господар је за вријеме честитања наздравно јубилару, који је у дубокој понизности, необично потресен видном пажњом са висине пријестола, захвалио Господару и подигао чаши шампанца у здравље Господара и Нашљединка и цјелокупног Владалачког Дома.

Књаз Господар благоволио је јубилару ukazати особиту пажњу. Честитајући г. Митрополиту двадесет-петгодишњицу, Господар је, између осталог, овако рекао:

„Немам чиме више да Вас одликујем и да Вам укажем знак видне и трајне Моје пажње. Имате Обилића медаљу за храброст — одлично, које нема ни један епископ у Српству; имате симбол јунаштва и ратништва — сабљу, којом сте се борили за слободу нашег народа; имате Мој највиши орден, и Ја не знам чим више да Вас одликујем за Ваше заслуге, до Мојом љубављу и трајном наклоношћу“.

Бурним клицањем биле су поправљене те значајне Господарева ријечи. Митрополит је био дубоко дирнут пажњом. У име захвалности цијеливао је Господару у руку.

Књаз Нашљединк, Књагиња Милица и Књаз Петар пољубили су Митрополита у руку, а Митрополит је Књаза Нашљединка и Књаза Петра цијеливао у чело.

Књагиња Нашљединка пришла је јубилару и прилијела му је на дар двије скупочене велике сребрне вазне за свијеће.

По томе је јубилару пришао руски отправник г. Дјаченко и саопштио му је, да му је Њ. В. Цар Руски наредио, да јубилара извјести, да га је у знак особите пажње и благоданности благовољно одликовати I. степеном ордена Св. Александра Невског са лентом.

Саопштење г. Дјаченка нашло је топао одзив код присутних, који су клицали Цару Руском.

При свршетку честитања дошао је српски посланик г. Петковић,

који је јубилара овако поздравио: Честитам вам двадесетпетгодишњицу са живом жељом, да вас Бог још дуго поживи на срећу српске цркве и српског народа“.

Пошто су се са јубиларом опростили високи гости, честитање је продужено све до подне.

Његово Високопреосвештенство Г. Митрополит примио је у току данашњег дана многобројне телеграфске честитке из Црне Горе, српских крајева и Русије.

Господар на Ријеци. Његово Краљ. Височанство Књаз Господар био је отпутовао у суботу по ручку на Своме аутомобилу на Ријеку, откуда се јуче изјутра поново вратио на Цетиње.

Вратили се са Тополице. Њихова Краљ. Височанства Нашљедник Књаз Данило и Књагиња Милица вратили су се у суботу у вече са Тополице, камо су били отпутовали у петак изјутра, да прегледају неке преправке на Своме дворцу. При повратку са Тополице Њихова Краљ. Височанства била су навратила на Ријеку, гдје је међутим већ био присио и Господар са Цетиња, те су у дворцу Љесковцу код својих узвишених Родитеља узели чај, и отуда заједно са Књагињом Ксенијом, на Своме аутомобилу продужили пут за Цетиње.

„Браник“ о Митрополиту. Угледни орган браће нам Срба из Војводине новосадски „Браник“, којим управља д-р. Михаило Полит-Десачић, у своје пошљедњем броју донио је веома симпатичан чланак о нашем Митрополиту поводом двадесетпетгодишнице његовог архијерејског рада. У чланку је изложен живот Високопреосвешћеног Господина Митрополита с оцјеном његовог дјелања у служби народу и цркви у Црној Гори.

Штампа о Митрополиту. Угледни српски листови, нарочито биоградски, топлим чланцима попраћају двадесетпетгодишњицу архијерејског рада нашега Митрополита. Биоградске „Вечерње Новости“ донијеле су на челу ванредно лијепо израђену слику јубиларову, попраћену подужим написом о његовом животу и раду. Тако исто и „Биоградске Новине“ донијеле су врло топао чланак. И свештенички орган биоградска „Пастирска Ријеч“ саопштила је о јубилару веома лијепог уводни чланак. И код далматинских листова Митрополита двадесетпетгодишњица наишла је на топао одзив.

Одбио дарове. У јубиларне свечаности спрема се да узме видног учешћа цијела земља, те се у свима већим мјестима образују одбори, који ће споразумно радити са централним одбором на Цетињу. Како се појавила у народу жеља, да се великом свечару припреме и нарочити дарови, то су све обласне управе у земљи добиле наређење, да обавијесте у својој подручности народ, да је Њ. Кр. В. Књаз Господар изјавио жељу да неће о своје јубилеју примати никаквих дарова.

Путовање престонашљедника Александра. Руски лист „Новоје Времја“ јавља да ће престолнашљедник Александар подузети ове године једно подуже путовање по Европи, којом ће се приликом представити дворовима великих сила. Прво ће отићи у Петроград, пошто га је сам цар позвао да дође.

Међутим руски посланик у Биограду г. Хартвиг, у разговору с једним новинаром, рекао је, да њему о томе путу још ништа није познато.

Двије таблице. Контролни одсјек поштанско-телеграфског одјељења издао је двије таблице: прорачунавање упутничких такса за државе с којима наша земља врши упутничку службу, прорачунавање такса најкраћих праваца за службу међународног поштанског савеза, која служи ради тачнијег и бржег таксирања телеграма. Поједини комад ове таблице може се добити по цијени од 20 пара.

Загребачко позориште на Цетињу. Јуче се на Цетињу бавио г. Михаило Марковић, члан загребачког позоришта ради преговарања о доласку и гостовању загребачког позоришта за вријеме јубиларних свечаности.

Примио дужност. Г. Јован Пламенац, министар унутр. дјела, примио је министарску дужност, и од недеље почео је долазити у своју канцеларију.

Дунавско-јадранска жељезница. Биоградско „Ново Вријеме“ саопштава: „Тврђење париског „Тана“, који је прије неки дан донио, да ће приликом краљеве посјете у Цариграду бити коначно у начелу ријешено питање о грађењу јадранске жељезнице, показало се као основано. Из наших владиних кругова добили смо потврду те вијести париског „Тана“. Између Србије и Турске постигнут је приликом посјете потпун споразум. Грађењу жељезнице ће се одмах приступити и поред сметње које ствара Аустрија.“

Нова путовања. „Obzor“ -ов дописник јавља из Биограда, да је на мјеродавном мјесту добио аутентично обавијештење, да ће краљ Петар посетити ускоро још неке дворове, међу којима је и Бечки. У Бечу су већ предузети неки путовања, а краљ предумио је заједно с вјештачким одбором Александаром, само ће неко вријеме остати у Србији да се одмором одређи нека важна државна питања.

И г. Хартвиг потврђује. У разговору с једним новинаром руски посланик у Биограду г. Хартвиг потврђује да је питање о јадранској жељезници повољно ријешено.

Концесије Србији. Бечки „Цајт“ доноси, да је аустро-угарски министар спољних послова гроф Ерентал по нарочитом једном куриру извјестио владу у Србији, да ће Аустрија дати замашних концесија Србији, ако се Србија одрекне склапања новог трговинског уговора са Турском и Бугарском. Биоградски „Дневни Лист“, извјештен са мјеродавног мјеста, потврђује ову сензациону вијест.

Француски официри у грчкој војсци. Грчка је влада тражила од Француске, да јој уступи неколико виших официра да преустроје грчку војску. Како „Голоа“ дознаје, француска се влада тој молби одазвала и одредила је једнога генерала и четири друга виша официра да оду у Грчку и да предузму реорганизацију грчке војске.

Читаоничка политика. Примјетили смо, да је књига за жалбе и приједлоге, која се налази на столу у Цетињској Читаоници, од неко доба постала средство, преко којег се води ситничарска политика личних свађа. — Она се изокренула у ону свекрву, преко које се бију јетрве. Кад човјек у доколици сједне и почне читати разне написе у њој, ако је и мало објективан и разуман, добиће доста ружан појам о неким безименим писцима разних написа у њој, који кипте срџбом и приличнош дозом невапитања. Увидјеће, да неки чак и такву установу,

као што је Читаоница, увлаче у своја лична трвења и потајне мржње. Ми се на то овим путем не би осврнули ни једном ријечи, да немамо у виду један више разлог, јер смо увјерени, да и најблажу разложну критику треба избјегавати ондје, гдје се свака критика сматра као лична увреда. Тај се разлог нашао у томе, што ће та књига, нарочито ове јубиларне године, допасти шака многоме разборитоме посјетиоцу наше пријестонице, те ће, кад је буде прелиставао и читао, стећи напонак мишљење о многоме чему у нас. Буде ли се такво његово мишљење ограничило на анонимна шкрабала у тој књижи, ни по јада, они су и заслужили свачији рђав суд о себи; али тај суд може се пренијети, и ако без разлога, и на средину, у којој има, ма да мали број, људи с онаквим посувраћеним појмовима о реду и учтивости.

Вријеме. Вјетар је, послје обилне дводневне кише, почео свом сиљном, те су се над Цетињем наднијели густе облаци. Вријеме је знатно отоплило.

Књижевност

„Босанска Вила“. Изашао је 3. до 6. бр „Босанске Виле“ (србијански бројеви за фебруар и март) са овим садржајем: Стихови: Косово, од д-р Ник. Ђорџа; pjesма Милана Ракића; Успаванка, од Даније Марковић; Обмана, од Јелене Димитријевић; Удес, од Симе Пандуровића; Вјегују, од Вел. Ј. Раића; Тамна ноћ, од Милорада М. Петровића; О, пјевај ми pjesму!, од Милутина Јовановића; Пјесник, од Милоша Перовића; Двије Пјесме, од М. Милошевића; Херојске pjesме, од Влад. Станимировића; Пјесма Шерифа, од д-р Владана Ђорђевића; Из неке те крви, од Боре Станковића; Радост, од Буре Дрмана, од М. М. Милошевића; Пјесме кнеже, од Бран. Ђ. Милошевића; Који је душа, од Мите Димитријевића; Ја, од М. Вукасовића; Напуштање, од Мил. Павловића; Васпитачев забљешке, од Ср. Ацића; Различити чланци: Србија и њена култура и њена књижевност, од д-р Јована Скерлића; Једна страна Сарајева 1624 год., од д-р Миленка Веселића; Рашка и Босна, од Јована Пезаровића; Крв за род, од д-р Милоша Перовића; Вјетар у васпитању, од д-р В. Бакића; Два непозната босанска поглавља, од Љубе Ковачевића; Мозак и душа у животињама, од д-р Бран. Петровића; Неколико биљешака са експедиције по околини Будима и Пените, од д-р А. Белића; О васпитању, од Ј. Младеновића; Задрга и трговински закон, од д-р М. Недељковића; Сава Тодоровић, од Пете Талетова; Хоће ли наш народ књигу, од Ж. О. Дачића; Цигани и музика у Србији, од д-р Тих. Ђорђевића; Срп. нар. pjesме, забљешке, Радика М. Стефановића; Пона и виоград, нар. прича, од Д. Ђ. Димитријевића; Женин дан, нар. прича од Х. М. Прибаковића; Књижевна кроника: Једна народна књига, од Јаше М. Продановића; Приче Мите Димитријевића, од Николе Антуле; Моје успомене, од Бранка Лазаревића; Гвозденика Гед

од Берлихингена, од д-р М. Трифуница; Позоришна кроника: Босанско-херцеговачко Позориште, од Милана Грола; Листак: Оцјене и прикази: Годишњица Николе Чушића књ. 61., од Јеврема Живановића; Проблеми блиског истока, од Јов. М. Јовановића; Васпитачеве биљешке, од д-р Ст. Окаповића; Tabla geographica, од Емила Цветића; Један прилог монографији домаћег говечета, од д-р С. Тројановића; Календар народних новина, од Миленка Вукићевића; Легенде о Христу, од Ст. М. Веселиновића; О Лилијанкроу, од М. Дамњановића; Демократија, од Ј. Стефановића; Књижевне и културне биљешке. „Босанска Вила“ излази у Сарајеву сваког 15-ог дана. Годишња цијена 8 К., за ђаке и учитеље 6 К., за тежаке 4 К. Моле се књижевници хрватски, даље и српски и хрватски из Далмације, затим књижевници из Црне Горе, Старе Србије и Мађедоније да шљу прилоге за своје бројеве. Војвођански број изаћи ће о Васкрсу. Црногорски број изаћи ће у половини јуна.

НОВА ЦЕРАДА

на продају. Упитати у администрацију овога листа.

ТРГОВЦИМА

из Подгорице, Колашина, Дан-Града и Никшића, јављамо, да имамо на продају већу количину најбоље

ИТАЛИЈАНСКЕ ПАШТЕ

разне врсте. Цијене умјерене и утврђене. Експедиција тачна.

Продаја за готово, сигурнима и на мјесину.

Подгорица. 5,6 Чубрановић и Друг.

ТРГОВЦИМА

Примамо поруџбине САПУН ЗА ПРАЊЕ

„L'argosoir“ са 72“ уља и „Notre Dame“, са 60“ уља.

Да је ова врста сапуна најбоља сведоче преко 10 награда, које је односна фабрика на разним изложбама добила. Подгорица.

Чубрановић и Друг. заступници saponeria a vapore P. Boiffilsa J. B. Ribe. Marsiglia 5,10

Продајем

Моју кућу у зетској улици. Цетиње. 2—3 М. Татар.

Сатова

на распродају имам од добрих кућа, особито цариградских.

Ко би желио поручити на картоне чиним цијене угодне. Вршном оправку и промјену за нове сатове.

У априлу отварам фотографски атеље.

5—5 Б. Шобајић. Никшић.

СВОЈ СВОМЕ

ВАЖНО ЗА СВАКОГА, А НАРОЧИТО ЗА НАШЕ ТРГОВЦЕ

ПРВА СРПСКА АГЕНТУРНА И КОМИСИОНАРСКА

РАДЊА

ХРИСТИФОРА МОРАВЦА У ПОДГОРИЦИ

Отпочела је свој рад, те прима и најсавјесније обавља — наруџбе.

Ово је једина и најсолиднија Агентурна и комисионарска радња преко које се могу све врсте трговачке робе а нарочито:

Кафа, Шећер, Брашно, Пиринач, Петролеум, Кожа, Шпирит, Свијеће, Сапун, Сардине, Чоколада, разни Ликери и Минералне Воде,

како по најнижим дневним цијенама тако и уз најповољније услове поручити.

СВОЈ СВОМЕ